

*Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)*

БЮЛЕТИН №6

Юни 2023

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект “Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство” – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Текущите предвиждания на САРА за реколта 2023/24 на пролетниците очертава известно свиване на площите, при царевичата на 535 хил.ха и около 819 хил.ха за слънчогледа. Средните добиви се очаква да бъдат 6 т/ха при царевичата и 2,39 т/ха при слънчогледа.
- Основният сценарий за производството на царевича при грешка $\pm 5\%$ се изчислява на 3,2 млн.т, с вероятност от 55%. Оптимистичният сценарий при който количествата да бъдат над 5% от основния сценарий, е с шанс 30%, а песимистичният с 15%.
- Базовият сценарий при слънчогледа на САРА предполага реколтата да бъде около 1,95 млн.т, с грешка $\pm 5\%$ и вероятност от 60%. Оптимистичният сценарий, където производството да е над 2,1 млн.т е оценяван на 10%, а песимистичният с вероятност 30%.
- Общото производство при пшеница с грешка $\pm 5\%$ се очаква да възлезе на 6,3 млн.т. Вероятността за този сценарий се изчислява на 55%. Текущата оценка за добива при ечемика е от 4,90 т/ха, а най-вероятностните обеми ще възлязат на 560 хил.т. Вероятността за този сценарий с грешка $\pm 5\%$ е оценяван на 45%.
- Оценките за средните добиви при рапицата са за 2,70 т/ха, с общо количество от 305 хил.т., при разлика $\pm 5\%$ и вероятност до 50%.
- Очакванията на САРА за средните изкупни цени за реколта 2023/24 при вероятност от 60%, с грешка от $\pm 3\%$ е те да са 440 лв/т при пшеницата от място С-И Б-я, около 410 лв/т при ечемика за Ю-И Б-я и 830 лв/т за рапица С-И Б-я. Песимистичният сценарий, където понижението да е над 3% от дадените средни може да настъпи при 20% от случаите, колкото и оптимистичният.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- FOB цените от Русия в края на м.май остават с низходящ тренд. FOB цените при хлебната пшеница са 257 US\$/т, ечемик - 235 US\$/т, фуражна пшеница - 235 US\$/т, царевичата - 246 US\$/т. FOB цената на слънчогледово олио продължава да пада до 830 US\$/т, като този спад отразява слабото световно търсене.
- Прогнозите на [USDA](http://www.usda.gov) от м.юни за световната реколта за пшеница 2023/24 г. се повишават допълнително до 800 млн.т., което действа понижаващо на ценовите тенденции. Експертни анализи сочат, че средните FOB цени от Черноморския регион (Русия) в песимистичния случай да са само 10% над средните за периода 2018-2020 г.. Силна се счита да остане реколтата при рапицата – 87 млн.т.
- FOB цените на палмово масло от Малайзия към м.юни върви надолу от 940 \$US до 890 \$US/т за месец и с оглед на високите прогнози за реколтата от маслодайните култури може да падне в следващите месеци и до 800 \$US/т.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	03.2023	04.2023	05.2023	06.2023*	07.2023*
Хлебна пшеница	498,74	442,02	418,55	420	420
Фуражна пшеница	475,27	424,42	395,08	400	400
Ечемик	575,97	565,23	-	390	390
Царевича	488,96	442,02	422,46	420	430
Слънчоглед**	885,00	751,50	727,25	725	750

*Прогнозни цени

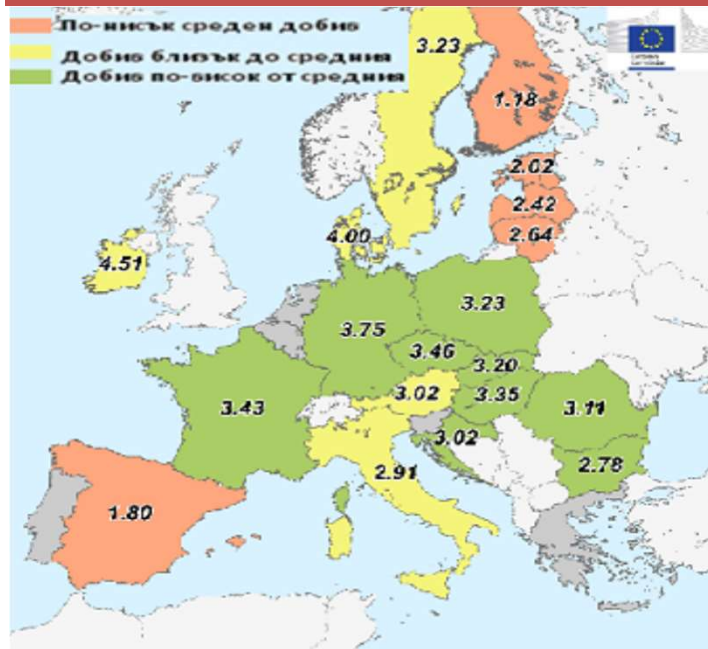
**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗМ и НСИ - Липсва информация
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	04.2023	05.2023	% изменение годишна база
Пшеница, червена мека, евро/тон (Мексикански залив)	344,82	-	-30%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевича, евро/тон (Мексикански залив)	265,83	-	-19%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	943,55	-	-52%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Прогнозни средни добиви от рапица в ЕС за 2023 г. към средните за периода 2018-2022 година от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, June, 2023

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Цените на едро на домати, краставици и пипер за първото полугодие на 2023 г. към същото за 2022 г. показват ръст от 9%. Същевременно цените на дребно за същия период са нараснали с около 11%. Анализът за движение на цените на едро и дребно отчита ниска асиметрия между изменението на цените при двете нива на търговия. Това означава, че има по-голяма свързаност между ценовите промени в последната година, което се обяснява с покупателните възможности и свиване на потреблението, а оттам вероятно въздържане от по-висока надценка на цените от крайните търговци.
- Очаква се цените през летните месеци да бъдат близки и до 5% по-високи от тези през изминалата година, като свиването на вътрешното предлагане, което води и до по-скъп внос няма да позволи да се види по-голямо поевтиняване
- По текущи оценки на САРА, производство на домати през 2023 г. може да падне до 105 хил.т, като добивите от открити площи се изчисляват на 2,2 т/дка. Същевременно вносът на домати се очаква да е на нива от 88 хил.т, което е около 2% от това през предходната година.
- Производството на пипер се очаква да е приблизително 51 хил.т, с отклонение $\pm 5\%$. Очакванията за вноса е той да остане на равнища около 28 хил.т.
- По оценки на САРА производството на краставици за 2023 г е вероятно да възлезе на 49 хил.т. Оценките за вноса на краставици през 2023 година е за 29 хил.т.
- Предвижданията на САРА за изкупните цени показват, че при полските домати на открито, те да са около 0,89 лв/кг, а за оранжерийно производство – 1,45 лв/кг. При оранжерийните краставици, средните изкупни цени се предвижда да са 2,10 лв/кг за оранжерийни краставици и 1,05 лв/кг за полско производство. При пипера, изкупните цени за 2023 г. могат да достигнат 0,95 лв/кг.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- В последните седмици на европейския пазар се отчита значимо поевтиняване на основните зеленчуци, приблизително с около 20% със същото време на миналата година. Това се дължи на горещото време и струпване на повече продукция, водещо до излишък. Доматите са с най-голям спад.
- Очакваното намаление на световното производство на домати, пипер и краставици през 2022 г. се отразява и на търговията, където намалението е с около 5%. От статистиката в ИТС се очертава износът на домати да е около 8,2 млн.т, краставици - 3,2 млн.т и на пипер 3,9 млн.т.
- По информация на Hortoinfo за първото тримесечие на 2023 г. около 31% от продадените домати в ЕС са от Мароко и вече надминават по-дълъг тези от Испания – 25%. Турция се нарежда на трето място, с количества от 89,7 хил.т при средна цена от 1,57 евро/кг и това е най-ниската цена, докато средната цена на мароканските домати е 1,83 евро/кг.

Изкупни цени, лв./тон

	03.2023	04.2023*	05.2023*	06.2023*	07.2023*
Домати	1,52	1,50	1,30	1,00	0,90
Краставици	2,45	1,50	1,20	1,05	0,95
Пипер				0,90	0,90

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	03.2023	04.2023	05.2023	06.2023*
Домати - оранжерийни	3,32	3,56	3,40	2,95
Домати - внос	3,35	3,38	2,66	2,45
Краставици - оранжерийни	4,52	3,96	2,95	2,35
Краставици - внос	3,68	3,16	2,51	2,00

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	03.2023	04.2023	05.2023	06.2023*
Домати	4,62	4,45	4,08	3,75
Краставици	6,06	4,55	3,84	3,00
Чушки (червени)	5,70	6,25	6,06	4,60

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Средните цени на домати в ЕС през последните 2 месеца са по-ниски от тези през 2022 г. Средните цени в Испания през м.юни спаднаха до 0,60 евро/кг, но вървят в низходяща посока към края на месеца до 0,40 евро/кг. Средните цени за м.юли се очаква да са около 0,35 евро/кг. Цените на едро на кръгли домати в Турция в края на м.юни дори леко се повишаван за месец до 0,32 US\$/кг, докато коктейлните сортове се търгуват на 0,65 US\$/кг и тези цени ще останат и за летните месеци.
- В края на м.юни при зеления пипер в Испания по данни на Agro Pizarra цените паднаха дори до 1 евро/кг, а средно за месеца са около 1,25 евро/кг. Цените през м.юли се очаква да са около 0,85 евро/кг. Цените на червения пипер също се понижават в края на м.юни до 1,40 евро/кг, след като през м.май стигнаха 2,30 евро/кг. Цените на едро на зеления пипер в Турция вече се установят на средни нива 0,30 US\$/кг и в следващите месеци ще останат приблизително същите.
- Няма изменение при цените на едро на краставици в Турция и те в края на м.юни са 0,24 US\$/кг, след като предишния месец се търгуваха средно на 0,23 US\$/кг. Цените на краставиците в Испания продължават да се задържат относително ниски, средно 0,28 евро/кг. Цените през м.юли не се очаква да падат, но и трудно може да има по-голямо увеличение.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- По данни на НСИ за първото тримесечие на 2023 г. средните изкупни цени на краве мляко са 0,95 лв/кг, което е с 24% над цената за същото тримесечие на предходната година. Очакванията на САРА са средната изкупна цена за кравето мляко за 2023 г. да е 0,89 лв/кг, което да е с около 8% над същата за 2022 г.
- Изкупната цена за овчето мляко за периода м.януари-март, 2023 г. е 2,13 лв/кг, което е ръст с 30% за година. Предвижданията на САРА са средните изкупни цени за 2023 г. да бъдат 1,91 лв/кг, което да е с 11% от тази през 2022 г.
- За първите пет месеца цените на фуражите продължават да са на нивото от края на 2022 г., докато цената на кравето мляко за същия период намалява със 17%, което оказва негативно влияние върху рентабилността на стопанствата, но се очаква цените на суровините за фуражите от новата реколта да бъдат с около 25% по-ниски от миналата година, което може да е някакъв успокоителен фактор.

Развитие на млечната верига в света

- Производството на краве мляко в ЕС през м.април нараства с 0,8 % (100 хил.т.) спрямо м.април 2022 г. Нарастват доставените количества в 15 страни – Германия (+3,3%), Нидерландия (+3,3%), Белгия (+3,8%), Полша (+2%) и Румъния (+14%). Значимо намаление се наблюдава в Хърватия (-6%) и Унгария (-3,8%).
- Продължава намалението на средната изкупна цена в ЕС за м.май – 1,9 %, до 0,47 евро/кг. Тази цена е под средната цена от м.май 2022 г.
- Продължава тенденцията към повишение за изкупната спот цена италианската борса Лоди до 0,54 евро/кг. - увеличение с 10% за месец. Цената все още е по-ниска от предходната година, но показва, че предлагането на сурово мляко на свободния пазар е под търсенето, което е сигнал, че цените няма да намаляват осезаемо.
- Износът на ЕС за първото тримесечие нараства с 6% в обем и 18% в стойност. Значимо увеличение има при обезмасленото сухо мляко (+33%), кондензираните млека (+12%), маслото (+11%), суроватката (+5%).

Актуална информация

- Основните промени в Наредба 5 на МЗх за специфичните изисквания за производство, събиране, транспортиране и преработка на сурово мляко, предлагането на мляко и млечни продукти засягат въвеждането на контрол върху качеството на изкупуваното овче, козе и биволско мляко посредством модул „Мляко“ от информационната система на БАБХ. Според наредбата маслеността е в граници: овче мляко от 3,6 до 12%, козе мляко от 2,6 до 9% и биволско мляко от 3,6 до 10%.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	03.2023	04.2023	05.2023	05.2023*	06.2023*
България	95.84	86.06	82.14	82.00	82.00
ЕС (13)	97.58	96.51	92.16		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	04.2023	05.2023	06.2023	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	471.4	485.1	487.0	+0.4	-37.9

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	04.2023	05.2023	06.2023	Δ%m-1	Δ%y-1
България	2088.0	2024.0	2192.0	+8.3	-1.1
ЕС (28)	905.0	927.1	919.2	-0.8	-34.9

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца). За България, цените са от ДКСБТ и отразяват цените на складове на едро, на готови за крайния потребител продукти, с включен ДДС.

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	04.2023	05.2023	06.2023	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1754.0	1730.0	1734.0	0.2	+11.7
ЕС (28)	733.4	702.1	702.1	0.0	-20.0

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Потребителите обръщат все по-голямо внимание на влиянието на храните върху цялостното им здраве. Млечните продукти се превърнаха в предпочитан продукт от потребителите, които ги възприемат като питателни, а функционалното кисело мляко и млечните напитки се увеличават, което означава, че търсенето на млечни продукти в бъдеще ще расте още повече. Има повишено внимание към данните на опаковката В САЩ най-малко 72% от потребителите вярват, че млечните продукти имат положително въздействие върху тяхното здраве и уелнес.
- Изследване на Университета на Калифорния Давис предлага сценарий за намаляване на емисиите от метан и превръщането на калифорнийския млечен сектор в климатично неутрален до 2027. Понастоящем прилаганата в Калифорния доброволна система от стимули е ефективна и фермерите са готови да възприемат фуражни добавки за анаеробното разграждане и алтернативни системи за управление на оборския тор, които улавят и намаляват емисиите на метан. Очаква се одобрение за пускането в продажба на фуражни добавки 3-NOP и Bovaer през следващата година за да бъде ускорен процеса.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- След отбелязаното значително повишение през м.април, цените на кланичното тегло на говеждото и телешко месо се понижиха до 6,34 лв./кг (-10% на месечна база). Предвижда се през идните два месеца цените да останат стабилни, като ценовите равнища ще са с около 8% под нивата от същия период на 2022 година.
- Предварителните данни на МЗм показват, че до края на м.април в кланиците са произведени 2,3 хил.тона говеждо и телешко месо спрямо 2,5 хил. тона през същите месеци на предходната година. Отчетеното намаление е с 10% на годишна база. Общото производство на говеждо и телешко месо в промишлени условия в ЕС намалява с 3,8% през първото тримесечие на 2023 г.
- През последните месеци цените на тон кланично тегло на свинското месо се задържат на високо равнище от 5398 лв./тон, като превишението спрямо нивата от същия период на миналата година е с 40%. Обичайно периода юли-август е с годишно най-високите цени при всички меса, което се обяснява с високата туристическа активност, като ако има корекции надолу при цените, те ще са по-скоро от есента.
- При сегашната ситуация, българските цени в момента са сред най-високите в ЕС при свинското месо, което обичайно не е така и е сигнал, че може да има спад на фона и на наваксване при производството в сравнение с миналата година. През първите четири месеца на годината в промишлени условия са произведени 23,3 хил. тона свинско месо, което съпоставено със същия период на 2022 г. показва намаление с 3,3 хил. тона (-12%).
- Цените на пилешкото месо се стабилизират на равнища между 4,25-4,30 лв./кг кланично тегло, които са близо до миналогодишните. Предвид силното производство в страната и стабилно търсене не се предвиждат съществени колебания в ценовите нива през идните месеци, макар че постепенното справяне с инфлуенцата в Западна Европа може да доведе до понижение на цените, особено през есента.

Важни събития през м.юни, 2023 г.

- Представените от EuroCommerce данни на проведената през месеца двадесет и втора среща на експертите от обсерваторията на пазара на месо показват, че през 2022 г. се е увеличила стойността на продажбите на месо в търговските обекти на дребно в ЕС. В количествено отношение, обаче се наблюдава спад, който е в резултат от високата инфлация при храните и нарастващата чувствителност на потребителите към тях. Очакванията са закупените количества месо да се повишат през втората половина на 2023 г., при задържане растежа на ценовите нива. Изследването на потребителските нагласи показва, че значението на устойчивостта продължава да нараства. Предвижда се умерен растеж при онлайн продажбите.

	Цени, лв./тон кланично тегло				
	03.2023	04.2023	05.2023	06.2023*	07.2023*
Говеждо и телешко месо	6787	7080	6337	6300	6400
Свинско месо	5163	5398	5398	5300	5400
Пилешко месо	4283	4283	4264	4250	4300
Агнешко месо	18717	19578	18991	-	-

*Прогнозни цени

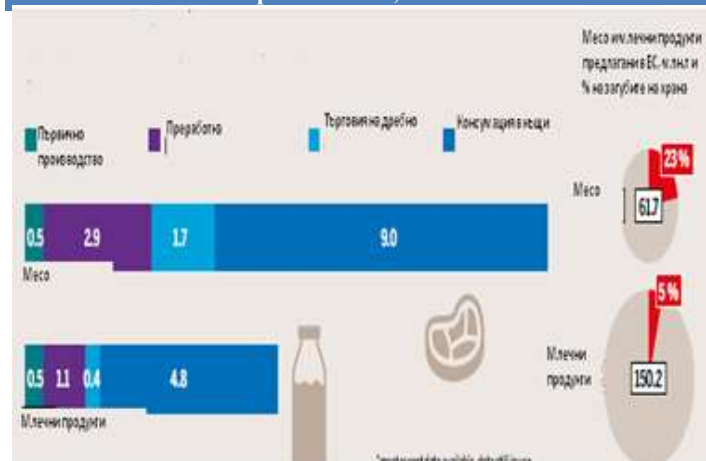
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Глобалният индекс на цените на месото, отчитан от FAO, се повиши до 117,9 пункта през м.май, което представлява ръст с 1% спрямо равнището на показателя от м.април. Посочената стойност е с 4,1% по-ниска от отчетената през същия месец на 2022 г., но продължава да превишава значително средните равнища на индикатора за периода 2019-2021 г.
- Прогнозните разчети на FAO очертават слабо нарастване на световното производство на месо през 2023 г. до около 364 млн. тона (+0,4% на годишна база). Прогнозата се основава на очакванията за увеличение на произведеното пилешко месо с 1,3% и на овчето и агнешко месо – с 1,0% спрямо равнищата от 2022 г. Глобалното производство на свинско месо ще се свие с 0,5%, под влияние на сериозното намаление на количествата в Европа.
- Предвижда се световната търговия с месо да достигне 42 млн. тона (+0,6% на годишна база), предимно поради очакванията за повишаване вноса в Китай. Очаква се Бразилия да увеличи износа на месо с около 5%, докато експорта от ЕС ще се свие, в резултат от спада на производството най-вече на свинско месо.

Изхвърляне на млечни храни и месо по веригата на хранене в ЕС, млн.т

Източник: https://eu.boell.org/sites/default/files/2021-09/MeatAtlas2021_final_web.pdf?dimension1=ecology/

